

erfarenheter av att bli publicerad på stort respektive litet förlag och man lägger märke till det opersonliga på det stora och det gemytliga i mötet med det lilla förlaget.

Boken beskriver flera situationer där författaren förmedlar sina egna erfarenheter, bl.a. spänningen med att sända in sitt manus till ett förlag, att få boken tryckt eller refuserad, att möta sin förläggare eller kanske inte, utvecklingen med att man ska kunna uppträda för att bli uppmärksam, och att själv vara förläggare. Gidlund återger olika förläggares perspektiv på att trycka en bok, från att vilja ge ut en bok för att den är bra, till kravet på att det ska vara lönsamt ekonomiskt.

Gidlund genomför en någorlunda systematisk undersökning av hur förlagsbranschen har utvecklats under ett antal år. Han går igenom bokbranschens tidskrift *Svensk Bokhandel* för åren 1993–2005 och jämför bl.a. utbudet av förlag, hur förlag kommit och gått, utbudet av författare och vilken typ av böcker som ges ut.

Boken, med sin essäistiska karaktär, rymmer en blandning av personliga betraktelser och nämnda systematiska undersökning. Den sammanfattar en del funderingar som författaren haft och händelser som har inträffat under årens lopp. Vissa avsnitt om möten med människor inom bokbranschen beskrivs detaljerat, men författaren verkar inte alltid säker på vad det är han vill förmedla. Ett exempel är beskrivningen av det stora förlagets årliga bjudningar. Författaren träffar både bekanta och obekanta människor, men antyder att det hade varit mer givande att stanna hemma och plocka svamp. Man får som läsare en liten inblick i hur det går till i dessa kretsar, men inte tillräckligt mycket substans för att ha en åsikt om det.

Innehållet kan synas vara lite av ett hopplock. Författaren vill passa på att framföra flera budskap, vilket förklarar varför boken inte har en tydlig struktur. Det saknas övergångar mellan de olika kapitlen och temana. Hade det inte varit för den systematiska undersökningen hade boken bättre kunnat komponeras som en samling anekdoter. Språkligt är texten välskriven och lättläst. Eftersom bokbranschen uppenbarligen förändras med hög hastighet är det väsentligt att det kommer nya beskrivningar av den med jämna mellanrum.

För den som fått sitt skönlitterära manus refuserat av de etablerade förlagen kan boken vara en tröst eftersom den förklarar hur svårt det har blivit att bli uppmärksam även om man har skrivit en bra bok. Här presenteras också alternativet: att stå för sin egen utgivning.

Magdalena Tellenbach Uttman, Marieholm

Anna-Lena Nilsson: *Fröken Mathilda Ranch – fotograf*. Länsmuseet Varberg, Varberg 2006. 154 s., ill. ISBN 91-89570-08-1.

Företagaren, arbetsgivaren, fastighetsägaren, rösträttskämpen och fotografen fröken Mathilda Ranch är huvudperson i Varbergs och Halmstads läns museers årsbok för 2006. Museiintendent Anna-Lena Nilsson har sammanställt en fotobok där hon för samman en spännande bildberättelse med en likaledes intressant text. Bilderna spelar en avgörande roll. De får ta plats utan att för den delen lämnas åt sig själva. Tillsammans med Anna-Lena Nilssons text blir boken mer än enbart bilder av ett förflutet Varberg. Beställda bilder förmedlar tillsammans med fotografier från Ranchs spännande samling av privata bilder en bildberättelse som ger helt andra perspektiv på fotografier, fotografyrket och på fotografen själv än vad en fotobok vanligtvis gör.

Författaren beskriver familjen Ranchs historia både i ord och i bild. I korthet tar hon också upp lite fotohistoria, vilken hon hela tiden relaterar till Matilda Ranch och hennes fotografier. Men bilderna i sig berättar också om fotografiets utveckling, mode och estetik. Nilsson har med andra ord sammanställt en vacker bok om fotograf Mathilda Ranch, som inte bara är estetisk och biografisk utan dessutom utgör en viktig del av svensk fotohistoria.

Boken utgör också ett stycke kvinnohistoria. Mathilda Ranch kämpade för rösträtt och lika villkor för män och kvinnor. Hon var företagare och omyndig på en och samma gång. Att arbeta som fotograf ansågs konstnärligt och passande för kvinnor inom borgerligheten. Nya yrken såsom fotograf, var inte skråbundet och betraktades som en möjlighet för borgerliga kvinnor till egen försörjning. Nilsson lyfter emellertid även fram Ranchs elever, biträden, pigor och hushållerskor och ger dem ansikten, karaktär och position. De var oftast kvinnor och tillhörde generellt osynliga arbetsgrupper både då och i fotohistorien idag.

Fröken Ranch var verksam i Halland och främst i Varberg. Med sina bilder på människor, hus, gator och lokala tillställningar är Anna-Lena Nilssons bok därför även lokalhistoriskt intressant. Läsaren får med andra ord serverat inte bara en vacker fotobok, utan dessutom ett stycke foto- och lokalhistoria samt kvinnohistoria.

Anja Petersen, Helsingborg